بسم اللہ الرحمن الرحیم

الحمد للہ الذی بعث الانبیاء وخص من بینہم حبیبہ المصطفی وجعل من اتباعہ الاولیاء وجعل سلسلتہم الی یوم الجزاء والصلوٰة والسلام علی رسولہ الذی اخذ البیعة من المہاجرین والانصار وعلی آلہ الابرار واصحابہ الاخیار ہم الذین بقی ہذہ السلسلة السنیہ بواسطتہم فی انتہاء الی دار القرار **امابعد** میگوید بندۂ مسکین خادم علماء راسخین ابوالخیر **سید محمد معین الدین** ابن حضرت شاہ سید خیرات علی مدظلہ العالی المشہدی الکڑوی وطنًا والکاظمی نسبًا والقادری سلسلةً کہ در ۱۲۶۵ یکہزار و دو صد و شصت و پنج ہجری از دار الامارة لکھنؤ اتفاق رفتن وطن مالوف افتاد اہالی آنجا استفسار مسئلۂ بیعت شدند آنچہ با حضر ذہن حقیر بود بیان کردم ہمہ ہا شنیدہ مسرور شدند شیخ ولی بخش صاحب کہ از حلیہ عبادت و ریاضت آراستہ و پیراستہ اند مستدعی شدند کہ اگر این مسائل در سلک تحریر آیند خالی از نفع نخواہد بود لاجرم بموجب التماس شیخ صاحب موصوف باوجود تشتت حال و پراگندگی بال و کثرت تدریس طلبہ از رسائل معتبرہ این مسائل مضبوطہ استفادہ کردہ در حیطہ تحریر آوردم و بہ ہدایة المومنین الی سلسلة الصالحین

مسمی گردانیدم وبازالۃ الاشتباہ لاعن سلسلۃ اولیاء اللہ ملقب کردم وبریک مقدمہ وچند
ہدایۃ وخاتمہ ترتیب دادم حق سبحانہ وتعالی المؤمنین را ازین رسالہ نفع بخشد وثواب جزیل
باین عاجز گنہگار رسد جزاء عطا فرماید و لانعبد ولانستعین الا ایاہ وہو حسبی ونعم الوکیل

مقدمہ

باید دانست کہ یکے از اجل نعمتہای منعم حقیقی برامت مرحومہ مصطفویہ علی صاحبہا الصلوۃ
والتحیۃ کہ ایشان را بہ خلعت فاخرہ کنتم خیر امۃ الآیہ سرفراز کردہ علی الخصوص براہل سنت وجماعت
آنست کہ تا امروز سلسلہ ہای ایشان تا حضرت رسول اللہ صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم صحیح و
ثابت ست اگرچہ اوائل امت را با واخر امت در بعضی امور اختلافات بودہ باشد وبفضل
رب کریم تا قیام قیامت باقی ومتحقق خواہد ماند ومعنی بیعت عہد کردن ست واستوار بودن
بران ومعمول ست در طریقہ صوفیہ صافیہ کہ پیشوایان سلاسل اند وسنت آنحضرت صلے اللہ
علیہ وآلہ وسلم وآل عظام واصحاب کرام ست رضوان اللہ تعالی علیہم اجمعین چنانکہ عنقریب
ہویدا گردد وآن بر چند قسم ست **اول بیعت توبہ** کہ بدست بزرگی کہ سلسلہ او تا آنسرور
صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم منتہی شود بیعت نماید باید کہ برین بیعت کہ عبارت از عہد کردن ست
مستقیم بماند واگر بہ گناہہاے کبیرہ شکست گردد باز بیعت بکند از ان بزرگ **دوم بیعت** براے
انتساب بخاندانی بجہت حصول بشاراتی کہ در آن خاندان اند وبراے امید شفاعت
بزرگان این خاندان مثلاً قادری شود تا دربشارت حضرت غوث الثقلین رضی اللہ تعالی
عنہ کہ فرمودہ اند کہ مریدان من بے توبہ نمی میرند شامل شود تکرار این بیعت ضرور نیست **سوم بیعت**
براے استفادہ فیض از خاندانی پس اگر اشغال واذکار ومراتب اخلاص آن بزرگان
چندے بجا آورد وفائدہ نیافت از صدق طلب سست نشود بل اگر مرضی مرشد
باشد رجوع بخاندان دیگر نماید چہ نارضامندی مرشد سم قاتل ست درحق مرید
وباز بیعت براے اخذ استفادہ بدست مرشد ثانی کند وانرشد اول انکار
نکند قسمت او آنجانہ بود پس تکرار این بیعت درست ست **چہارم بیعت جہاد**
کہ عبارت ست از جہاد کردن در سفر کہ کفار براہ خدا بغیر طمع ملک ومال

پنجم بیعت ہجرت کہ عبارتست از بدر رفتن از ملک کفار یعنی دار الحرب ششم بیعت
خلافت کہ عبارتست از خلیفہ گردانیدن ہفتم بیعت اسلام کہ عبارتست از ایمان آوردن
بوحدانیت خدا و رسالت رسول خدا صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم ہشتم بیعت تقوی کہ عبارتست
از چنگ زدن بر تقوی واحتراز از معاصی نہم بیعت توثیق بر جہاد کہ عبارتست بر مستقیم بودن
بر معرکہ کفار و در احادیث مشہورہ منقول ست کہ صحابہ کرام رضی اللہ عنہم بیعت میکردند
از آنحضرت صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم گاہے بر ہجرت وجہاد وگاہے بر اقامت ارکان
اسلام یعنے صوم وصلوٰۃ وحج وزکوٰۃ وگاہے بر ثابت بودن در معرکہ کفار چنانچہ
بیعت الرضوان از ان قبیل ست وگاہے بر چنگ زدن بر سنت نبوی علیہ السلام
وترک بدعت وشائق شدن بر عبادات چنانچہ بروایت صحیح ثابت شدہ کہ آنحضرت
صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم بیعت گرفت از زنان انصار کہ نوحہ نکنند ونیز بیعت گرفت
آن سرور صلے اللہ علیہ وسلم از زنان مکہ وقت فتح آن کہ زنا وسرقہ وقتل اولاد نکنند
وبروایت ابن ماجہ ثابت شدہ کہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم بیعت گرفت از جماعت
مہاجرین کہ اصحاب صفہ بودند کہ سوال از کسے بکدامی چیز نکنند پس فعلیکہ از آنحضرت صلے
اللہ علیہ وآلہ وسلم بطریق عبادت واہتمام نہ بر سبیل عادت ثابت شدہ در سنت بودن
آن فعل شک وشبہہ نماند اگرچہ در زمانہ آن سرور صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم بیعت از امور
شتی بود وحالیا منحصر ست در بیعت توبہ وبیعت انتساب بخاندانے ہکذا فی القول
الجمیل فی بیان سواء السبیل تصنیف محدث دہلوی شاہ ولی اللہ قدس سرہ
وبیعت اسلام متروک بود در زمان خلفاء راشدین بسبب داخل شدن مردمان
در زمانہ ایشان بغلبہ سیف نہ بہ تالیف قلوب واظہار برہان ودر زمانہ غیر ایشان مثل
مروانیہ وعباسیہ پس بسبب بودن اکثر ایشان ظالم وفاسق بر اقامت سنن دین کوشش بلیغ
نمیکردند وبیعت چنگ زدن بحبل متین تقوی نیز متروک بود لیکن در زمانہ خلفاء راشدین
پس بسبب کثرت صحابہ کرام رضی اللہ عنہم ومنور بودن قلب ایشان ببرکت صحبت نبی
صلعم واخذ ادب از آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم پس محتاج نبودند بطرف بیعت خلفا رضی اللہ عنہم

ودر زمانہ غیر ایشان پس بسبب گمان کردن مردمان وحاکم وقت بیعت کنندگان
کہ این بیعت خلافت ست چہ در آن زمان معمول آن بود کہ از حاکم یعنی خلیفہ وقت مردمان
بیعت تبعیت میکردند پس فتنہ وفساد عظیم برمیخاست لہذا بیعت تمسک متروک بود
وبودند صوفیان آن زمان کہ قائم میکردند خرقہ را مقام بیعت یعنی حضرات صوفیہ صافیہ
آن زمان رحمہم اللہ بہ لحاظ این تہمت بجاے بیعت خرقہ می پوشانیدند طالبان را بعد ازان دہر گاہ کہ
معدوم شد بیعت خلافت در ملوک وسلاطین واین اتہام موقوف شد پس حضرات
صوفیہ صافیہ اکثرہم اللہ تعالے فرصت وقت غنیمت دانستہ چنگ زدند بطریقہ مسنونہ
بیعت کہ سنت آنحضرت صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم بود وجاری کردند وقائم داشتند آن را
بجا لہا خاتم المحدثین مولانا شاہ عبد العزیز دہلوی چنین افادہ فرمودہ اند کہ حضرات
صوفیہ صافیہ حشرنا اللہ معہم بعد اندراس رسم بیعت بسبب جاری کردن این رسم
مصداق حدیث مرفوع شدند کسیکہ سنت مردہ را زندہ کند آنکس را اجر آن عطا
خواہد شد واجر آنکس ہم عطا خواہد شد کہ آن را اختیار کند وروش خود گرداند فائدہ طرق
حضرات صوفیہ صافیہ حشرنا اللہ معہم درباب بیعت مختلف واقع شدہ تفصیل این اجمال آنکہ
در زمانہ قدیم طریقہ بہ صحبت وتعلیم وتادیب بہ آداب تہذیب نفس بودہ است نہ بخرقہ و
بیعت در زمانہ سید الطائفہ حضرت جنید بغدادی رضی اللہ عنہ رسم خرقہ ظاہر شد بعد ازان رسم
بیعت پیدا گشت وسر در اختلاف عنوان آن بود کہ بیان کردم فقد کردہ ارتباط سلسلہ بہمہ این
امور متحقق است واختلاف صور در ارتباط ضرر نمیکند وخرقہ وبیعت را اصلی ہست در شرع
شریف اما خرقہ پس اصلش الباس آنحضرت صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم ست عمامہ را بعبد الرحمن
بن عوف در وقتیکہ امیر لشکر گردانید آنحضرت صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم او را لیکن بیعت پس مشہور
ومتواتر ست از آنحضرت صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم ومفید علم یقینی ست کسے را مجال انکار نیست
کما لا یخفی وبالجملہ رسم قدیم حضرات صوفیہ صافیہ است کہ یاران خود را خرقہ می پوشانیدند از کلاہ
وعمامہ وقمیص وقبا وچادر وہرچہ میسر میشد ہدایۃ مخفی نماند بر طالب صادق کہ بیعت سنت ست
واجب نیست چرا کہ مردمان بیعت میکردند از آنحضرت صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم وتقرب می جستند بسبب

آن بطرف رب الارباب وکدامی دلیل قائم نشده که تارک آن گنهگار باشد وانکار نکرده کدام از ائمه بر تارک آن پس اجماع منعقد شد بر آنکه بیعت واجب نیست واگر واجب بودی تارک آن گنهگار بودی وآن منقول نیست از ائمه دین کذا فی القول الجمیل میگوید حقیر سراپا تقصیر محرر این رساله که درین جزو زمان بسبب شائع شدن فسق وفجور وبعید شدن زمانه از زمانه احمد مختار صلعم وتکاهل طبع از عبادات ومیل آن بر مذهب اهل بدع وطغیان وهویدا شدن آثار قیامت کبری ضرورست بر هر مرد مسلم وزن مسلمه که بیعت کند بخاندانی به طرز مسنون وخود را بسلسله از سلاسل اولیاء الله منتسب گرداند مثل سلسله عالیه قادریه وچشتیه چه فائده بیعت مشروعه بسیارست مثل ادا شدن سنت آنحضرت صلے الله علیه وآله وسلم که این فائده اجل ترین فوائد ومثل محو شدن گناهان سابقه کبیره وصغیره ومثل جسارت نه کردن بر گناهان بسبب متنبه شدن بر عهدی که با خدا بسته است ومثل داخل شدن در بشارت که در آن خاندان است ومثل پیدا شدن شفاعت بزرگان وائمه آن سلاسل ابرو ترجزا ومثل متوجه شدن ارواح طیبه آن بزرگان بوقت نزع وغیر آن هدایه سر دلم بر مشروعیت بیعت مشروعه آنست که عادت حق سبحانه وتعالے جاریست بر آنکه امور مخفیه را که در نفس پوشیده اند با نعال واقوال ظاهر سازند واین افعال واقوال ظاهره قائم مقام امور مخفیه باطنیه میشوند چنانچه تصدیق به خدا ورسول او صلے الله علیه وآله وسلم وتصدیق بروز آخرت امر خفی ست اقرار بلسان قائم مقام او شد همچنان توبه وقصد کردن بر ترک گناهان وچنگ زدن بحبل متین تقوی امر مخفی باطنی ست قائم کرده شد بیعت مشروعه مقام آن تا اظهار آن امر مخفی شود کذا فی القول الجمیل هدایه باید که بیعت گیرنده یعنی مرشد عاقل وبالغ باشد ومتبع سنت رسول الله صلے الله علیه وآله وسلم ظاهرا وباطنا وتارک بدعت ومستقیم بر صوم وصلوٰة وپرهیز کننده از کبائر وغیر اصرار کننده بر صغائر ودر بعضے رسائل مسطورست که شرط مرشد آنست که عالم باشد به علم تفسیر وحدیث واصول فقه یا مجالس علما بوده باشد بمدت طویله واز ایشان اخذ مسائل حلال وحرام نموده باشد وزاهد باشد در دنیا وراغب باشد بآخرت ومدام کننده باشد به طاعات مؤکده ومجالس شده باشد

مشائخ کبار را مدت مدیده واخذ ادب کرده باشد از ایشان وگرفته باشد از ایشان نور
باطن را اسیگوید حقیر سراپا تقصیر محرر این رساله که درین جز زمان که بسیار بعید شده
از زمانهٔ رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم وخیریت که در حدیث وارد ست باقی نمانده
وجهل وطغیان آشکارا گردیده اگر این شروط مذکوره در مرشد ماخوذ کرده شود اکثر سلاسل
برهم خواهند رفت ورسم بیعت مسنونه اندراس خواهد یافت چه این چنین کس متحلی باین
اوصاف کم یاب بلکه حکم کبریت احمر دارد پس درین صورت امر بیعت مشروعه معطل وبیکار خواهد شد
ودر شرع شریف تاکید ست به جاری کردن سنت سنیهٔ آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم
لامحاله این شروط مضر خواهد شد نه مفید البته اگر در زمانهٔ قدیم این شروط اخذ کرده شود مضائقه
ندارد چه بسبب قرب زمانه وعدم فساد آن چنین کسان بسیار بودند واز برکت صحبت
ایشان غیر ایشان هم متحلی باین شروط می شدند وبسبب ایشان این سلاسل باقی ماند
پس به لحاظ فساد زمانه وبعد آن از زمانهٔ رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم وکم مهیا شدن
چنین اشخاص وباقی ماندن این سلاسل نزد حقیر انسب آنست که مرشد یعنی صاحب سلسله
مستقیم باشد بر صوم وصلوة وظاهرا متبع سنت رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم باشد وتارک
بدعت وپرهیز کننده از کبائر وغیر اصرار کننده بر صغائر واگر عالم باشد اولی وانسب ست والا
عالم بودن بهمان قیود وشروط ضرور نیست چه امر بیعت مشروعه تمام میشود بدون آن چه اکثر
بیعت عبارت ست از توبه کردن از جرائم سابقه واقدام نه کردن بر گناهان آینده وداخل کردن
خود را در سلسلهٔ نیک ونصیحت کردن مرشد اورا از اقدام بمعاصی وآن حاصل ست
بدون علم کما لا یخفی علی الفطن البصیر البته علم مسائل ضروریه مثل مسائل صوم وصلوة وحج وزکوة
وغیر آن داشته باشد وباید که بیعت کننده یعنی مرید بالغ وعاقل باشد وراغب بود در دین
واز جرائم خود نادم باشد وقصد مصمم دارد که از گناهان سابقه توبه کند وخود را در سلسلهٔ نیک
داخل گرداند واز آتش طلب باطن او سوزان واندر محبت سلسله بیقرار تحقیق آمده است که [illegible]
که آورده بودند طفلی نابالغ را نزد آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم تا بیعت بگیرند آنحضرت صلی الله
علیه وآله وسلم از وی [illegible] مسح کرد آن سرور صلی الله علیه وآله وسلم سر او را ودعای برکت کرد برای او

و بیعت نه گرفت و استاذ الاستاذ خاتم المحدثین مولانا شاه عبدالعزیز قدس سره چنین افاده
فرموده اند که بلوغ و عقل شرط است در بیعت چه نابالغ و مجنون مکلف بر ایمان نیست ثبوت بر تقوی
و اجتهاد در طاعت در حق او چه مذکور است یعنی نابالغ و مجنون مکلف به ایمان که اصل دین است
نیست بیعت گرفتن که فرع است از و چه رسد هدایة مخفی نماند که بیعت مشروعه متوارثه
درمیان حضرات صوفیه صافیه حشرنا الله معهم بر سه وجه بود اول بیعت توبه از معاصی
دوم بیعت تبرک یعنی داخل شدن در سلسله صالحین برای برکت مثل داخل شدن در
سلسلهٔ اسناد حدیث به لحاظ آنکه در آن سلسله برکت است و سوم بیعت تاکید عزیمت بر تجرد
برای خدا و ترک چیزیکه منع کرده شده از و ظاهراً و باطناً و تعلق قلب بخدا و این بیعت اصل است
و بهر دو بیعت اول یعنی بیعت توبه و بیعت دخول سلسله پس وفای عهد بران اسیر میشود
بترک کبائر و عدم اصرار بر صغائر و چنگ زدن به طاعات واجبات و سنن و عهد شکنی
عبارت است از خلل دران یعنی مرتکب شدن به کبائر و اصرار بر صغائر و بر طاعات واجبات
و سنن مستعد نه بودن و تکرار بیعت هر چند که از رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم و حضرات
صوفیه صافیه قدس الله اسرارهم ماثور است لیکن بلا عذر و بلا وجه از یک مرشد یا به مرشد دیگر بعد
مرشد اول یا بعد موت او یا غیبوبت منقطعه او پس مشابه لهو و لعب است و برکت بیعت را
می رباید و مشائخان کبار بسبب بردم خیالی شدن آن شخص برو التفات نمی کنند از ته دل هدایة
الفاظ ماثوره از سلف وقت بیعت گرفتن مرشد اینست که اول مرشد خطبه مسنونه بخواند یعنی
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ نَحْمَدُهٗ وَنَسْتَعِیْنُهٗ وَنَسْتَغْفِرُهٗ وَنَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَیِّئَاتِ اَعْمَالِنَا مَنْ یَّهْدِهِ اللّٰهُ
فَلَا مُضِلَّ لَهٗ وَمَنْ یُّضْلِلْهُ فَلَا هَادِیَ لَهٗ وَاَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ صَلَّی اللّٰهُ
عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ وَبَارَکَ وَسَلَّمَ بعد ازان مرشد مرید را ایمان اجمالی تلقین کند بگوید که بگو ایمان آوردم
بخدا و بآن چیز که آمده است از نزد خدا و ایمان آوردم به رسول خدا و بآن چیزیکه آمده است از نزد رسول
خدا صلی الله علیه و آله وسلم و بیزاری میکنم از جمیع ادیان و جمله گناهان و اسلام آوردم حالا و میگویم
اَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ بعد ازان مرشد گوید که مرید بگو بیعت کردم
رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم را بواسطه نائبان او بر پنج شهادت اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ اللّٰهِ

وَاِقَامِ الصَّلٰوۃِ وَاِیْتَاءِ الزَّکٰوۃِ وَصَوْمِ رَمَضَانَ وَحَجِّ الْبَیْتِ اِنِ اسْتَطَعْتَ اِلَیْہِ سَبِیْلًا بعد از ان
مرشد گوید بگو بیعت کردم رسول خدا صلے علیہ وآلہ وسلم را بواسطہ نائبان او برانکہ شریک نہ گردانم
بخدا عزوجل احدی را و زنا و قتل نفس نکنم و تہمت برکسے نہ بندم و نافرمانی خدا در امر معروف و نہی منکر
نکنم و دیگر نصائح را کہ مناسب حال باشد و تعلیم مرید نماید و مضائقہ نیست اگر مرشد بگوید از مرید بگو
اختیار کردم طریقہ عالیہ قادریہ را مثلاً کہ منسوب ست بحضرت غوث الاعظم حضرت عبد القادر جیلانی قدس سرہ
العزیز و از صدق دل داخل شدم درین سلسلہ خداوندا روزی کن مرا فتوح و برکت آن سلسلہ و محشور
گردان مرا در زمرۂ اولیاء آن سلسلہ برحمت خود یا ارحم الرحمین ہدایتہ و در ہیئت بیعت اختلاف ست
جمہور حضرات صوفیہ صافیہ دیار مغرب حشرنا اللہ معہم یوم الجزا ہیئت بیعت ایشان اینست کہ مرشد
کف دست راست خود را بر کف دست راست طالب نہد و ہر یکے با بہام و اصابع کف دیگر را قبض کند و ہمین
بیعت اشارہ واقع شدہ در آیہ ید اللہ فوق ایدیہم الایہ و در خاندان حقیر نیز کہ از اجداد کرام قدس اللہ
اسرارہم طریقہ بیعت سلسلہ عالیہ قادریہ تا این دم جاریست و انشاء اللہ تعالے تا قیام قیامت جاری خواہد
ماند ہمین ہیئت ست و اگر مرید زن باشد مرشد یک طرف ثوب بدست راست خود بگیرد و زن طرف دیگر را
بدست راست بگیرد و بیعت کند و بعد فراغت بیعت مرشد این دو آیہ بخواند یَا اَیُّہَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوا
اتَّقُوا اللّٰہَ وَابْتَغُوْا اِلَیْہِ الْوَسِیْلَۃَ وَجَاہِدُوْا فِیْ سَبِیْلِہٖ لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُوْنَ اِنَّ الَّذِیْنَ یُبَایِعُوْنَکَ
اِنَّمَا یُبَایِعُوْنَ اللّٰہَ یَدُ اللّٰہِ فَوْقَ اَیْدِیْہِمْ فَمَنْ نَّکَثَ فَاِنَّمَا یَنْکُثُ عَلٰی نَفْسِہٖ وَمَنْ اَوْفٰی بِمَا عٰہَدَ عَلَیْہُ
اللّٰہَ فَسَیُؤْتِیْہِ اَجْرًا عَظِیْمًا ترجمہ اے کسانیکہ ایمان آوردید بترسید از خدا و بجستجو کنید بطرف
خدا وسیلہ را و جہاد کنید در راہ خدا تا کہ شما رستگاری یابید تحقیق آن کسانیکہ بیعت
میکنند ترا اے محمد صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم بیعت نمیکنند مگر از خدا دست خدا بر دست ایشانست
پس کسیکہ شکست این بیعت را پس شکست نمیکند مگر بر نفس خود یعنی وبال او بر دست
کسیکہ وفا کرد عہد را کہ از خدا کردہ است پس عنقریب حق تعالے او را اجر عظیم عنایت خواہد کرد
بعد ازان دعا کند مرشد برائے خود و برائے مرید و حاضرین مجلس کہ محل اجابت دعا ست
و مرید نیز دعا کند برائے خود و حاضرین مجلس پس بگوید مرشد بَارَکَ اللّٰہُ لَنَا وَلَکُمْ وَنَفَعَنَا
وَاِیَّاکُمْ و در انتباہ مذکور ست کہ شیخ کف دست راست را بر کف دست راست طالب

نهد و هر یکے با ابهام و اصابع کف دیگر را قبض کند و بعد قرات سوره فاتحه و آیات از قرآن
عظیم طالب گوید اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اُشْهِدُكَ وَاُشْهِدُ مَلَائِكَتَكَ وَاَنْبِيَائَكَ وَاَوْلِيَائَكَ اِنِّیْ قَبِلْتُهٗ
شَيْخًا فِی اللّٰهِ وَاَعِيْنًا وَمُرْشِدًا و شیخ گوید اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اُشْهِدُكَ وَاُشْهِدُ مَلَائِكَتَكَ وَاَنْبِيَائَكَ
وَاَوْلِيَائَكَ اِنِّیْ قَبِلْتُهٗ وَلَدًا فِی اللّٰهِ بعد ازان دعا کند و بانچه ضروری داند وصیت نماید انتهی
عبارته بلفظه مختصره در آیت اول مراد از وسیله بیعت مرشد ست خاتم المحدثین مولانا شاه
عبد العزیز قدس سره میفرمایند که بنده از مرید جد امجد خود حضرت شاه عبد الرحیم قدس سره
شنیدم که یکے از عالم همعصر جدم در سنت یا بدعت شدن بیعت با وشان گفتگو نمود جد امجدم
بر مشروعیت بیعت استدلال ازین آیه کردند و فرمودند که این ممکن نیست که از لفظ وسیله
که در آیت واقع ست ایمان مراد باشد چراکه خطاب باهل ایمان ست چنانچه لفظ یٰاَیُّهَا الَّذِیْنَ
اٰمَنُوْا بر آن دال ست و عمل صالح هم مراد نمی تواند شد که آن در لفظ تقوی داخل ست چراکه
تقوی عبارتست از امتثال اوامر و اجتناب نواهی و مقتضی معطوف ست که مغایر معطوف
علیه واقع میشود و جهاد هم از لفظ وسیله مراد نمی تواند شد به دلیل مذکور یعنی در تقوی داخل ست
پس متعین شد که مراد از وسیله ارادت و بیعت مرشد باشد و بعد از بیعت مراد از وسیله
مجاهده و ریاضت ذکر یا فکر ست تا فلاح حاصل شود که عبارتست از واصل شدن به ذات
پاک حق سبحانه و تعالے که مقصود اصلی و مطالب اقصے ست مختصره و در خاندان فقیر که
سلسله عالیه قادریه است و از اجداد کرام قدس الله اسراره هم تا این دم یعنی تحریر رساله
جاریست و انشاء الله تعالے و به فضله العمیم تا قیام قیامت جاری و باقی خواهد ماند طریق بیعت
برین نہج ست که اولاً مرشد و مرید با طهارت تمام و با وضوء اگر مرید غسل هم نماید و لباس
جدید یا کهنه غسیل بپوشد بهتر ست هر دو بطرف قبله بتوجه قلب و نیت خالص با طمینان
تمام بر مصلے بنشینند و بعد ازان مرشد مرید را بگوید که صد بار اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ رَبِّیْ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ
وَّاَتُوْبُ اِلَيْهِ بخواند بعد ازان صد بار سبحان الله و بعد ازان صد بار الحمد لله و بعد ازان صد بار
الله اکبر و بعد ازان صد بار درود بر آنحضرت صلے الله علیه وآله وسلم بعد ازان هفتاد بار لا فتی
الا علی لا سیف الا ذو الفقار بعد فراغ این کلمات طیبات مرشد دست راست مرید دست

راست خود بہ بجیکہ بالا گذشت بگیرد و بگوید از مرید کہ بگو از صدق دل کہ توبہ کردم از جملہ
گناہان گذشتہ صغیرہ و کبیرہ ظاہر و مخفی و توبہ کردم از جملہ ادیان باطلہ و ایمان آوردم بخدا و بآنچہ
از نزد او آمدہ است و برسول خدا صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم و آنچہ از نزد او آمدہ است و کلمہ شہادت و
وَ اٰمَنْتُ بِاللّٰہِ تا آخر تعلیم کند و مرشد بگوید از مرید کہ بگو عہد کردم از رسول خدا صلے اللہ علیہ
وآلہ وسلم بواسطہ نائبان او کہ درین سلسلہ عالیہ اند باین امر کہ دیری نکنم حتی الوسع والطاقت
بر جملہ نواہی آیندہ مثل زنا و شرب خمر و غیبت و دروغ وغیرہ و استقامت کنم بر جملہ اوامر مثل صوم
و صلوٰۃ و زکوٰۃ وغیرہ و حقوق ہمہ ذی حق کہ بر ذمہ من ہست مثل حق والدین و اولاد صغیرہ
و کبیرہ و زن مملوکہ و ہمسایہ وغیر آن مثل حقوق عزیز و اقربائے قریب یا بعید فقیر و مسکین و
اہل شہر و امثال آن ادا خواہم کرد و بعد از فراغ این عہد مرشد حکم کند از مرید کہ دو رکعت نفل
در ہر رکعت یک بار سورۂ حمد و یازدہ بار سورۂ اخلاص بخواند بعد فراغت دوگانہ نفل باز مرشد
ہادی دست راست مرید بدست راست خود بطرز مشہور بگیرد بجہت مزید تاکید نصائح لائقہ حسب
حال و موافق سن مرید و عہد گیرد از اجتناب از نواہی خدا و رغبت بر اوامر خدا و مستقیم بودن یعنی
مداومت بر بیعت یعنی عہد کہ با رسول خدا صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم بواسطہ نائبان او کردہ است و بگوید
کہ بگو از صدق دل و بہ رغبت تمام بلا اکراہ و اجبار در سلسلہ عالیہ قادریہ کہ منسوب است بطرف
حضرت غوث الاعظم محبوب سبحانی حضرت عبد القادر جیلانی رضی اللہ عنہ و حشرنا اللہ فی زمرتہ
یوم الجزا داخل شدم الٰہی برکت و بشارت این سلسلہ عالیہ عطا فرما و شفاعت بزرگان و اولیاء اللہ
این سلسلہ عالیہ بروز قیامت بار وزی گردان و محشور کن مرا در زمرہ صالحین این سلسلہ عالیہ
بروز قیامت آمین یا رب العالمین و نیز مرشد ہادی از مرید تائب بگوید کہ بگو توبہ کردم بردست
رسول خدا صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم بواسطہ نائبان او کہ درین سلسلہ عالیہ واقع اند الٰہی توبہ مرا
قبول کن و گواہ گردانیدم بہ توبہ خود رسول خدا صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم و خلفاء آنحضرت صلے اللہ
علیہ وآلہ وسلم را الٰہی مستقیم کن مرا برین توبہ بسلامتی و مرا برین توبہ برحمت خود
الرحم الراحمین و بعد از فراغت بیعت مرشد دعا کند برائے خود و مرید و حاضران مجلس و مرشد
ہادی مرید تائب را بگوید کہ دعا کن برائے خود و مرشد و حاضران مجلس الغرض طریقہ بیعت گرفتن

مختلف واقع شده چنانکه سابق اشاره کرده شد و مقصود واحد ست یعنی داخل شدن در سلسله نیک
مثل قادریه و چشتیه و نقشبندیه وغیر آن و توبه کردن بر دست مرشدی که سلسله او تا آنحضرت
صلی الله علیه و آله وسلم منتهی شده باشد از جمله معاصی و عهد بستن بر رسول خدا صلی الله علیه
و آله وسلم بواسطه مرشدان طریقت قدس الله اسرارهم بهر طوریکه باشد پس اعتبار معنون مقصود ست
نه عنوان را چه عنوان صفیر محض اند مودی بطرف معنون و مقصود فائده بتقریب مقام طبیعیم
مقتضی آن شد که شمه از احوال اجداد کرام خود قدس الله اسرارهم بیان باید نمود و تفصیل آن بفضل الله
و منه اگر اسباب مهیا و موانع دفع خواهند شد در رساله انساب که از مدت دراز آرزوی تحریر
آن دارم و باید دید که تا کی بظهور آید خواهم نوشت باید دانست که جد اعلی حقیر حضرت سید قطب الدین
مشهدی قدس سره بکدامی باعث از مشهد مقدس مع دو صاحبزاده یعنی سید ابو الخیر
مشهدی و سید شاه مشهدی بهندوستان تشریف ارزانی فرموده این مرز بوم را از قدوم
میمنت لزوم خود مفتخر و ممتاز کردند و در شهر کڑا که الحال وطن فقیر ست توطن اختیار فرمودند
من بعد سید ابو الخیر مشهدی قدس سره که این حقیر و دیگر عزیزو اقارب از اولاد آن سید
عالیشان هستند در همین شهر یعنی کڑا ماندند و سید شاه برادر آنجناب بکدامی سبب
بقصبه نگرائون تشریف برده طرح اقامت انداختند سادات آنجا از اولاد اوشان هستند
و مؤید این مقال آنست که از مغلی که در عهد شاه عالم بادشاه بعهده قلعه داری قلعه آله آباد
مامور بود از مولوی محمد باقر صاحب مرحوم که از برادری حقیر بودند گفتگوی در نسب به میان آمد
ایشان اظهار کردند که من از اولاد سید قطب الدین مشهدی قدس سره هستم قلعه دار مذکور
این سخن شنیده از مجلس برخاسته کتابی آورد ایشان را معاینه کنانید که دران نوشته بود
که سید قطب الدین مشهدی از مشهد مقدس مع دو پسر روانه هندوستان گردید و آن
کتاب نزد او نوشته ولایت بود قلعه دار مذکور از ایشان گفت که شما سید تحقیقی هستید و نسب شما
محقق ست و از آنوقت تعظیم و تکریم ایشان بسیار می نمود و نیز دلیل بر صحیح نسبی اجداد فقیر که سادات
صحیح النسب اند و کسی را مجال انکار نیست آنست که حضرت سید جهانگیر اشرف قدس سره در مکتوبات
خود که نسب سادات هندوستان تحقیق و تنقیح کرده اند نوشته اند که سادات کڑا در حسینی بودن

و در طہارت نسب شان سخنی نیست و ہمچنین در لطائف اشرفی موجود ست ہر کہ را تحقیق این معنی
منظور باشد ہر دو کتاب را معاینہ نماید و بر صحیح نسبی اجداد فقیر پے برد ذلک فضل اللہ یوتیہ من
یشاء واللہ ذو الفضل العظیم و جد امجد حقیر یعنے حضرت شاہ سید احمد صاحب قدس سرہ العزیز کہ از
آن جناب تا حقیر دہ پشت رسیدہ است باجازت قطب ربانی محبوب سبحانی حضرت غوث الاعظم عبد القادر
جیلانی رضی اللہ عنہ کہ در عالم رویا بشارت شدہ بود یک شخص را کہ بعد اسلام مسمی بعبد النبی
شد ند از باشندگان موضع احمد آباد کہ از نام نامی جد امجدم مسمی شدہ عرف بنارست
حلیہ اسلام پوشانیدند و قبل ازین موضع مذکور مملو بود از کفر و نام و نشان اسلام پیدا نہ بود
و از بدو طلوع نیر اسلام اہالی آن موضع کہ ہمہ ہا اولاد عبد النبی موصوف اند تا اینندم
بخاندان فقیر بیعت می کنند و از عجائب قدرت الٰہی آنست کہ ہمہ اہالی و ساکنان این موضع
اولاد عبد النبی موصوف اند کہ حق سبحانہ وتعالے بسبب برکت اسلام چنان برکت در اولاد ایشان
عطا فرمود کہ صدہا مردم از ابتداے اسلام تا الآن زیر زمین مدفون اند و صدہا از ذکور و اناث
حی و قائم اند حق جل و علی از فضل عمیم خود اولاد پسری حقیر و اولاد ایشان را تا قیام قیامت
قائم دارد آمین یا رب العباد ہدایت برائے تربیت مریدچند در ضمیر است پس اگر کسے بیعت
کند بروش طریق عند امرشد حکم کند او را اولا بصحیح کردن عقائد حقہ اہل سنت و جماعت
موافق سلف صالحین کہ آن اثبات واحدنیت ست چنانکہ او تعالی متصف ست بجمیع صفات
کمال خود کہ آن حیوۃ ست و قدرت و ارادہ و غیر آنہا کہ وصف کردہ است او تعالے ذات پاک
خود را باآنہا در کتاب مجید و ثابت شدہ اند آن اوصاف از مخبر صادق صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم
و از صحابہ کبار و تابعین ابرار رضوان اللہ علیہم و پاک است خدا از بوے نقص و
جسمیت و تحیز و عرضیت و جہت و الوان و اشکال و غیر آن ولیکن آن چیزہا کہ وارد شدہ اند در قرآن
عظیم از استوا بر عرش و اثبات ید و وجہ و ساق پس ایمان آورد بآنہا و تفویض کند تفصیل و
کیفیت آنرا بسوے علم حق جل و علا و بعد اثبات وحدانیت خدا و صفات او اثبات نبوت انبیا
علیہ السلام ست عموماً و اثبات نبوت سیدنا و شفیعنا و ہادینا و مولانا محمد رسول اللہ صلے اللہ علیہ
وآلہ وسلم خصوصاً واجب شدن پیروی او صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم در ہر باب از امر و نہی و تصدیق

آنحضرت صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم در ہر باب کہ خبر دادہ است از صفات حق تعالے واز حشر جسمانی
وجنت ودوزخ وحساب عباد وروز جزا وروئیت حق تعالے در جنت وعذاب قبر وسوال منکر ونکیر
در قبر وغیر آنہا کہ ثابت شدہ است از آنحضرت صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم وصحیح شدہ است روایت
از وصلے اللہ علیہ وآلہ وسلم وبعد تصحیح عقائد حقہ حکم کند مرشد مرید را از اجتناب گناہ کبائر
وندامت از گناہ صغائر ودر گناہ کبیرہ اختلاف بسیارست وحق آنست کہ گناہ کبیرہ گناہ ہست
کہ وعیدہ کردہ شدہ بر وبنار وعذاب شدید در قرآن وحدیث صحیح آنحضرت صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم
یا نام نہادہ شود مرتکب او کافر کقولہ علیہ السلام مَنْ تَرَکَ الصَّلٰوۃَ مُتَعَمِّدًا فَقَدْ کَفَرَ کسیکہ ترک نماز
کند قصدًا بتحقیق کہ او کافرست وقولہ علیہ السلام فَرْقٌ مَا بَیْنَنَا وَبَیْنَ الْمُشْرِکِیْنَ الصَّلٰوۃُ فَمَنْ تَرَکَہَا
فَقَدْ کَفَرَ فرق درمیان مسلم وکافر نماز ست پس کسیکہ ترک کرد آنرا پس بتحقیق کافر شد یا
مشروع کردہ شود بمرتکب او حد مانند زنا وسرقہ وقطع طریق وشرب خمر یا باشد برابر
یا زیادہ شر از مذکورات بحکم بداہۃ عقل پس بعضے از کبائر شرک بخداست در عبادت
واستعانت در رزق وشفاء مریض وغیر اینہا از غیر خدا وتوبہ ازین دو امر در آیہ اِیَّاکَ نَعْبُدُ
وَاِیَّاکَ نَسْتَعِیْنُ حق جل وعلی اشارہ فرمودہ استاد الاستاد خاتم المحدثین مولانا شاہ عبد العزیز
قدس سرہ چنین استفادہ فرمودہ اند کہ مدد خواستن در روزی وشفاء مریض از اہل قبور در زمانہ
ما شائع شدہ ست یعنی شرک درین زمانہ بسیار رائج شدہ وبعضے از کبائر دشنام دادن
رسول صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم وقرآن وملائکہ است وانکار کردن اینہا را واستہزا کردن اینہا
وانکار کردن از ضروریات دین مولانا صاحب نور اللہ مرقدہ میفرمایند کہ ضروریات دین آنچنیں
ہستند کہ از قرآن وحدیث واجماع ثابت شدہ اند وبعضے از کبائر قتل نفس بغیر حق ست وقتل
اولاد خود را وقتل انسان نفس خود را وزنا ولواطت ونوشیدن مسکر ودزدی وغصب وسرقہ در مال
غنیمت وترک نماز وزکوٰۃ وروزہ وحج وگواہی دروغ دادن وقسم خوردن دروغ وتہمت زدن عفیفہ
وخوردن مال یتیم ورنجانیدن مادر وپدر را وقطع رحم ودر وزن کمی کردن وسود خوردن وفرار از جہاد
وتہمت کردن بر رسول خدا صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم ورشوت خوردن ونکاح محارم کردن وجنگ
انداختن درمیان مرد وزن وبردن پیش حاکم نمامی کردن تا کہ حاکم او را بقتل رساند یا مال ورا غارت کند

وترک ہجرت از دار الحرب واز کفار دوستی داشتن وقمار بازی کردن وسحر کردن واستاد الاستاد
خاتم المحدثین مرشد البریہ صاحب تحفہ اثنا عشریہ چنین افادہ فرمودہ اند کہ حضرت ابن عباس
رضی اللہ عنہما فرمودند کہ کبائر قریب ہفتاد ہستند وسعید بن جبیر فرمودند کہ قریب ہفتصد ہستند
وانسب آنست کہ کبائر را ضبط وقیاس باید کرد بہ مفاسد منصوصہ اگر اقل باشد از مفاسد منصوصہ
صغیرہ است واگر نہ کبیرہ این خلاصہ تقریر عز الدین بن سلام ست وشیخ ابو طالب مکی رحمۃ اللہ
فرمودند کہ من کبائر را احادیث را جمع کردم ہفتدہ کبائر را یافتم چہار کبائر تعلق بقلب دارند شرک
بخدا ومستحکم شدن بر گناہ ونیت داشتن بر استحکام آن واز رحمت الٰہی ناامید شدن واز قہر الٰہی
بےخوف شدن وچہار تعلق بہ زبان دارند گواہی دروغ دادن وتہمت زنا کردن بر زن عفیفہ
وقسم دروغ خوردن وجادو کردن وسہ کبائر از شکم تعلق دارند شراب نوشیدن ومال یتیم خوردن
وسود خوردن ودو کبائر تعلق بشرمگاہ دارند زنا ولواطت کردن ودو گناہ تعلق بدست دارند
ناحق کسے را قتل کردن ودزدی کردن ویک کبیرہ تعلق بہ پا دارد از صف جہاد گریختن ویک گناہ
از تمام بدن تعلق دارد رنجانیدن والدین را حق سبحانہ وتعالےٰ این حقیر وسائر مسلمین را ازین کبائر
محفوظ دارد آمین یا رب العالمین وگناہ صغیرہ سوائے کبیرہ است وعلما برین نہج صغیرہ را بیان فرمودہ
اند کہ منع آمدہ باشد ازو در شرع شریف یا خلاف شرع شریف باشد یا رافع باشد طریقہ را کہ مامور باشد
در دین در این بیان از کجا تا بکجا افتادم پس باید کہ رجوع کنیم در بیانیکہ در پے آن بودیم بعد از حکم
اجتناب از کبائر وندامت از صغائر مرشد ہادی حکم کند مرید را بنا بر استقامت کردن بر ارکان
اسلام از طہارت وصلوٰۃ وصوم وحج وزکوٰۃ بر آن ہیئت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم حکم
فرمودہ اند بعد از آن حکم فرماید مرشد ہادی مرید را بنظر کردن در امر معاش از اکل وشرب ولباس
از مال حلال وکلام صدق کردن وصحبت داشتن با نیکان از علما وصلحا ونظر کردن در غیر اینہا
از امر نکاح وحقوق ممالک وحقوق اولاد ومادر وپدر ونظر کردن در معاملات از بیع وشری وہبہ
واجارہ وسائر عقود شرعیہ پس باید کہ این ہمہ مشروعات را بر طریقہ سنت بکند بغیر سستی
وکجی بعد از آن مرشد مرید را تاکید کند بر مداومت اذکار در وقت صبح وشام ووقت خواب کہ در
احادیث نبویہ علی صاحبہا الصلوٰۃ والتحیۃ وارد شدہ اند وتاکید کند بر آراستگی اخلاق مرضیہ

وتخلی از سیرت نامرضیه و پرهیز کردن از ریا و پندار و حسد و کینه و غیر اینها و تاکید کند بر مداومت
قراة قرآن مجید و ذکر آخرت و لازم گرفتن مجالس علما و صلحا و مداومت ذکر خدا و رسول
صلی الله علیه وآله وسلم و التزام مساجد پس وقتیکه مرید طالب باین امور مذکوره شرعیه
متادب شد و باین امور ملکه حاصل نمود وقت آن رسید که مرشد هادی مرید متادب را امور
باطنیه مثل مراقبه و اشغال بطریق جیلانیه یا چشتیه یا نقشبندیه و مثل آن در هر خاندانی که
مرید متادب بآن منتسب باشد تعلیم کند باید دانست که همه امور مذکوره مبادی و مقدمه امور باطنیه
واقع شده اند بے حصول مبادی مقاصد حاصل نمیشوند اللهم ارزقنا هذه المبادی والمقاصد واسلکنا
علی هذا النهج القویم والصراط المستقیم واحشرنا فی زمرة الصالحین هدایة در ذکر اشغال مشائخ
جیلانیه که منسوب اند بطرف شیخ اجل ابی محمد محی الدین عبد القادر جیلانی رضی الله عنه باید دانست
که اشغال هر طریقه علحده اند و فقیر چونکه در سلسله عالیه قادریه منخرط است لهذا درین رساله
به ذکر اشغال این طریقه اکتفا کردیم پس اول که تلقین کند مرشد هادی مرید طالب را ذکر جهر است
و مراد از ذکر جهر غیر افراط است پس منافات ندارد درمیان این ذکر جهر و درمیان آنکه منع
کرد آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم آنرا و فرمود که اعتدال کنید بر نفسهای خود پس تحقیق
که شما ندا نمی کنید کر و غائب را شما ندا می کنید سمیع و بصیر را که او با شما همراه است و او را که شما
ندا می کنید قریب است با شما از گردن شتر پس بعض از ذکر اسم ذات است یا بضربه واحده
و صفت او آنست که بگوید لفظ الله را بشد و مد و جهر بقوت قلب و حلق هر دو و بعد از ان
درنگ کند چندانکه نفس ذاکر باز رجوع کند بعد از ان بار بار همین طور بکند و یا بدو ضربه و صفت
او آنست که بنشیند مثل نشستن نماز و ضرب کند اسم ذات را بر زانوے یمین و بار دیگر بر قلب و این را
بار بار بکند بلا فصل و مناسب آنست که ضرب قلبی بقوت و شدت باشد تا که قلب متاثر شود
و پریشانی خاطر و وسواس دل مندفع گردد و یا سه ضربه و صفت او آنست که بنشیند چهار زانو
پس ضرب کند اسم ذات را بر زانوے یمین و دیگر بار بر زانوے یسار بعد از ان بر قلب ضرب کند
لیکن باید که ضرب ثالث سخت تر و بلند تر باشد و یا به چهار ضربه باشد و صفت او آنست که بنشیند
چهار زانو و ضرب کند اسم ذات را یکبار بر زانوے یمین دیگر بار بر زانوے یسار و دیگر بار بر قلب

و بعد از ان پیش خود ضرب کند لیکن باید که ضرب رابع سخت تر و بلند تر باشد و بعضے از ذکر نفی
و اثبات است و آن ذکر کلمہ لا اله الا الله است و طریقه اش آنست که بنشیند نشستن صلوٰة
رو بقبله و بند کند هر دو چشم خود را و بگوید لا گویا که خارج میکند این لفظ را از ناف خود بعد از ان
دراز کند تا آنکه برسد تا شانه چپ ایمن پس بگوید اله گویا که خارج میکند او را از دماغ بعد از ان ضرب کند
الا الله را بر قلب بشدت و قوت و ملاحظه کند نفی محبوبیة یا مقصودیة یا وجودیة از غیر حق سبحانه
و تعالے و اثبات کند اینها را برائے حق جل و علا استاذ الاستاذ خاتم المحدثین مولانا شاه عبد العزیز
نور الله مرقده چنین افاده فرموده اند که این ملاحظه و تصور باعتبار مراتب ذاکرین مختلف واقع
شده یعنی مبتدی نفی محبوبیة را تصور کند و متوسط نفی مقصودیة را و منتهی نفی وجودیة را انتهی
کلامه الشریف و اگر در دل کسی این خطره خطور کند که چه حکمت است در اشتراط ضربات و
تقیدات و تعیین کردن آنکه ضرب پس گویم که بنی آدم مخلوق شده بر توجه کردن بطرف
خوبات و گوش داشتن بطرف نغمات و سخن کردن در نفس خود و آمدن خطرات در قلب او
پس پیشوایان طریقت جزاهم الله خیر الجزا این طریقه ایجاد کردند تا که تو بغیر نفس خود بند
شود و باز ماند از خطور خطرات و آهسته آهسته متوجه شود بطرف حق جل و علا و انقطاع توجه
کند از غیر او تعالے مولانا صاحب نور الله برهانه میفرمایند و برین نهج پیشوایان طریقت
جلسات و هیئات از برائے اذکار مخصوصه ایجاد فرموده اند بواسطه مناسبت خفی که مرد
صافی الذهن در عالم علوم حقه دریافت میکنند در بعضی صورت کسر نفس است و در بعضی جلسه
خشوع و خضوع است و در بعضے صورت جمعیت خاطر و دفع وسواس و در بعضی جلسه نشاط است
و ازین سر آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم دست بر پهلو نهاده ایستادن منع فرموده اند که این شکل
اهل نار است انتهی کلامه العالی و سزاوار است که اهل سلوک جمع کنند حلقه را بعد نماز صبح و عصر
و ذکر کنند اسم ذات را برو بروے جماعت که در اجتماع فوائد بسیار است که در تنهائی نیست
پس وقتیکه ظاهر شود اثر بر یکے شان ذکر جلی و مشاهده کند شیخ هادی نور ذکر را حکم کند بذکر خفی
و مراد از ظهور اثر جلی ملون شدن شوق در طالب بسوے خدا و اطمینان قلب باسم ذات و کم شدن احادیث
نفس و اختیار کردن خدا را بر ما سوے خود که بگوید مداومت کند بر ذکر اسم ذات در شب و روز چهار هزار بار

مع شروط مذکورہ در استمرار کند بدین طریقہ دو ماہ یا سہ ماہ متواتر پس آن شخص مشاہدہ انوار خواہد نمود
بالضرورۃ بفضل خدا برابر است کہ طالب غبی باشد یا ذکی لیکن ذکر خفی پس بعض از رو اسم ذات ست
مع اصل صفات و طریقہ او آنست کہ بند کند ہر دو چشم را و ضم کند ہر دو شفتین را و بگوید بزبان قلب
اَللّٰہُ سَمِیْعٌ اَللّٰہُ بَصِیْرٌ اَللّٰہُ عَلِیْمٌ گویا کہ خارج میکند آنرا از ناف بطرف سینہ و از سینہ بطرف
دماغ تا عرش بعد ازان بگوید اَللّٰہُ عَلِیْمٌ اَللّٰہُ بَصِیْرٌ اَللّٰہُ سَمِیْعٌ گویا کہ نزول میکند از عرش تا دماغ و از
دماغ تا سینہ و از سینہ تا ناف پس این دورہ واحدہ است بعد ازان بکند این را بار بار و بعضے
سالکان این طریقہ لفظ اَللّٰہُ قَدِیْرٌ را نیز زیادہ کردہ اند و بعضے از اقسام ذکر خفی نفی و اثبات ست
و طریقہ او آنست کہ در ذکر جلی مذکور شد و یا باین طریق کہ ذاکر ہوشیار و بیدار باشد بنفسہائے
خود پس وقتیکہ نفس خارج شود از اندرون بطبیعت خود بدون ارادہ و قصد پس بمجرد خارج
شدن نفس بگوید بزبان قلب لَا اِلٰہَ و وقتیکہ نفس اندر رود بلا ارادہ و قصد بگوید بزبان قلب
اِلَّا اللّٰہُ و اکابر بزرگان این طریقت این ذکر را مسمی کردہ اند بہ پاس انفاس این ذکر را اثر
عظیم ست بجہت زوال خطرات نفس و وساوس و کہ عبارت از حکایت نفس ست چنانکہ
عارفی در مدح ذکر پاس انفاس فرمودہ شعر اگر تو پاس داری پاس انفاس * بہ سلطانی
رساندت ازین پاس * شعر تا بجاروب لا نروبی راہ * نرسی در مقام اِلَّا اللّٰہ * رباعی
در ذات مقدست کسے را رہ نیست * و ز عین جلال ہیچکس آگہ نیست * سرمایۂ رہروان کہ
راہش طلبند * جز گفتن لا الہ الا اللہ نیست * پس وقتیکہ ظاہر شود اثر ذکر خفی و مشاہدہ کردہ
شود طالب صادق نور را و حکم کردہ شود بہ مراقبہ و مراد از مراقبہ اثر شوق و غلبۂ محبت بطرف
خدا و باز گردانیدن عنان قصد را بطرف فکر حق سبحانہ تعالے و اختیار کردن خدا را بر ہمہ چیز و
جمع کردن ہمت را بر طلب خدا و یافتن حلاوت در سکوت و نفرت از کلام و متنفر شدن از شغل
باہل دنیا و لیکن مراقبہ پس نزدیک سالکان طریقت بچند قسم ست و جامع آنہا اکمل ست و آن
آنست کہ ملاحظہ کند یک آیہ یا یک کلمہ از زبان و خیال کند بقلب معنی او را و بخوبی تمام بفہمد بعد ازان
تصور کند کہ این مدعا بچہ طور ست و طریقہ تحقیق و ثبوت این بچہ نہج ست بعد ازان جمع کند
[illegible] بچہ کہ سوائے او کدامی خطرہ در دل خطور نکند تا کہ استغراق متحقق شود و غفلت

سواے او تعالے حاصل شود واصل درین مراقبہ قول آنحضرت صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم
است احسان آنست کہ عبادت کن خدارا گویا کہ می بینی او را پس اگر نباشی باین طور کہ می بینی
خدارا پس بتحقیق کہ خدا می بیند ترا پس تلفظ کند بزبان تو اللّٰہ حاضری اللّٰہ ناظری اللّٰہ معی
یا این را در دل خیال کنی بغیر تلفظ بعد ازان تصور کنی حضور او را و نظر او را و ہمراہی او را تصور
کردن جمیع مستقیم با وجود پاک داشتن او را از جہت و مکان تا آنکہ مستغرق شوی درین تصور
یا تصور کردہ شود وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ و تصور کند ہمراہی خدا را در حالت ایستادن و نشستن
و بر فرش آرام کردن و در حالت تنہائی و غیر تنہائی و در حالت بیکاری و مشغولی یا تلفظ کند
أَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ یا تلفظ کند أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللّٰهَ يَرَىٰ یا نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ
یا وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطٌ یا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ یا هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ پس
این ہمہ طریقہ کہ مذکور شدند مراقبات ہستند کہ مفید اند بجہت تعلق قلب بحق سبحانہ و تعالے
و انقطاع از غیر او تعالے لیکن مفید برائے قطع علائق و تجرید تام و شکر و فنا از ذات پس آیہ جلیلہ كُلُّ مَنْ
عَلَيْهَا فَانٍ وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ست و طریقہ مراقبہ شریف آنست کہ تصور کند
نفس خود را کہ ہلاک و خاکستر شدہ و می پراند آنرا ہوا در آسمان بتحقیق پارہ پارہ گردید و ہر شے
باطل شد ترکیب او و ہیئت او و ذات حق سبحانہ و تعالے باقی موجود ست پس باید کہ باقی ماند
مراقب برین تصور تا زمانہ دراز پس بتحقیق کہ این تصور فائدہ میدہد فنائے ذات را و برین قیاس ست
این آیہ کریمہ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ
مُشَيَّدَةٍ پس وقتیکہ ظاہر شود اثر مراقبہ در طالب و مشاہدہ کردہ شود نور او حکم کند پیشہ ہادی
طالب صادق را بہ توحید افعال و آن عبارت ست ازینکہ ہر فعل در عالم ظاہر بیند و دنیا ہو پیدا
گردد از جانب خدا او اللّٰہ نہ از جانب دیگرے و باید دانست کہ شارع علیہ الصلوۃ والسلام غیبت
و ادامت خود را بر دو چیز یکے ذکر و آن عبارت است از تلفظ کردن ذکر الٰہی ہر دم و دیگرے فکر و
مراد از فکر مراقبہ است کہ طریق آن بیان کردہ شدہ و فرمودہ اند بعضے مشائخین این سلسلہ عالیہ
کہ تجربہ کردہ ام برائے کشف امور آیندہ اینکہ بنشیند طالب صادق در خلوت و غسل کند و بہتر
لباس خود را بپوشد و خوشبو بمالد بر بدن و بنشیند بمصلے و بنہد مصحف شریف را کشادہ بیمین خود

ویک مصحف کشادہ بر یسار خود و یک مصحف کشادہ در پیش خود و یک مصحف کشادہ در پس خود بعد ازان دعا کند بجمیع تمام در جناب حق سبحانہ و تعالیٰ اینکہ کشف شود بر من وقائع آیندہ بعد ازان شروع کند در ذکر اسم ذات اغیر بند کردن چشم پس ضرب کند یک بار در مصحف ایمن و یکبار در مصحف ایسر و یک بار در مصحف پیش و یکبار در مصحف پس تا آنکہ بیابد در نفس خود کشایش و نور و دوام کند برین عمل تا ہفت روز و مثل آن مع خلوت پس بتحقیق منکشف خواہد شد بر و حال آیندہ یقیناً حضرت خاتم المحدثین فخر المفسرین شاہ ولی اللہ دہلوی قدس اللہ سرہ چنین افادہ فرمودہ اند آنچہ کہ والد بزرگوار من فرمودہ اند در باب کشف حال آیندہ آنست کہ ذکر کند حق جل و علا را باین اسما یا عَلِیْمُ یا مُبِیْنُ یا خَبِیْرُ مع شروط یعنی خلوت و لباس و غسل و استعمال خوشبو و نشستن بر مصلے بر ضرب واحد یا سہ ضرب انتہی و بعضے مشائخ رحمہم اللہ فرمودہ اند کہ تجربہ کردہ ام برائے کشف ارواح بہ رعایت شروط مذکورہ اینکہ ضرب کند در جانب یمین سُبُّوْحٌ و در جانب یسار قدوس و در جانب آسمان رَبُّ الْمَلَائِكَةِ و در قلب وَالرُّوْحِ و برائے حاصل شدن مقصود بسیار دشوار اینکہ بخواند بوقت شب نماز ہر قدر کہ میسر آید بعد از فراغ نماز ضرب در جانب یمین یا حَیُّ و در جانب یسار یا قَیُّوْمُ بکند این را ہزار بار بشروط مذکورہ سابق و برائے انکشاف خاطر و دفع بلا یا ضرب کند در قلب اَللّٰہُ لَا اِلٰہَ اِلَّا ہُوَ بہمان طور کہ بیان کردم در نفی و اثبات و اَلْحَیُّ در جانب یمین و اَلْقَیُّوْمُ در جانب یسار و قلیکہ ارادہ کند کسیکہ دعا کند بدرگاہ رب العزت برائے شفاء مریض یا مرض خود یا دفع گرسنگی یا وسعت رزق یا قہر دشمن پس باید کہ طلب کند اسما الٰہی را مناسب حاجت خود از اسمای حسنی باری تعالےٰ پس ذکر کند آنرا بدو ضرب یا سہ ضرب یا چہار ضرب پس بگوید مثلاً برائے دفع مرض یا شَافِیْ و برائے گرسنگی یا صَمَدُ و برائے وسعت رزق یا رَزَّاقُ و یا وَہَّابُ و یا بَاسِطُ و برائے غلبہ بر دشمن یا عَزِیْزُ و سوائے آن واللہ اعلم و علمہ اتم و اشغال طریقہ عالیہ چشتیہ و نقشبندیہ و مجددیہ و سہروردیہ و امثال آن کہ در کتب و رسائل موجود و بواسطہ خلفائے آن سلسلہ بفضلہ و منہ محفوظ بلحاظ طول رسالہ نیاوردم ہر چند کہ فرط شوق اخذ برکت از ذکر این سلاسل عالیہ مقتضی تحریر بود ہدایۃ ذکر اصحاب کرام رضی اللہ عنہم بجز خبر نیاید کرد

چہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم است خود را باین امر جلیل تعلیم فرمودہ ازین عالم
تشریف بردہ اند ودر واقعات ومشاجرات این بزرگان دین سکوت اولے وانسب ست
غور وفکر نباید کرد چہ سوائے ضرر ایمان وانقطاع فیض وخلل در دین چیزے دیگر حاصل
نیست وطعن اینہا تا در رسید این مقام تامل کردنی ست کہ ہرگاہ حاضران بہ آن قرب
وجانفشانی کہ کتاب اللہ وحدیث رسول خدا صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم ازان مجز وکتب تاریخ
وسیر ازان مملو تہذیب نیافتند غائبان چہ توقع دارند پس اعتقاد باید کرد کہ محبت آل
عظام واصحاب کرام رضوان اللہ تعالے علیہم اجمعین ملصق بدوستی حبیب خدا ست
صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم وعداوت وبغض اینہا منجر بہ عداوت وبغض آنحضرت صلے اللہ علیہ
وآلہ وسلم است پس فرق ضالہ اہل ضلال ملعون ومخذول اند ونیز اعتقاد باید کرد کہ کرامت اولیاء اللہ
حق ست واینہا پیشوایان دین اند وہمہ سلاسل عالیہ بواسطہ اینہا جاری اند وہمہ ائمہ ہدے
علیہم السلام کالشمس کہ ہمہ سلاسل عالیہ اہل سنت وجماعت باین بزرگان دین منتہی میشوند اقطاب
دین اند کہ فیض ظاہری وباطنی بواسطہ اینہا درین عالم جاریست وتا قیام روز حساب
جاری خواہد ماند وغلبہ محبت خدا بکثرت اذکار وریاضات حاصل میشود وبہ ہدایۃ سماع را بزرگان
چشتیہ خفیدہ اند بے مزامیر وحضور امرد واجتماع نااہلان در صحبت مبارک حضرت سلطان المشائخ
حضرت نظام الدین اولیا قدس سرہ ملاہی ہرگز نبود بلکہ گریہ بود وسوز جگر چنانکہ در کتاب
فوائد الفوائد وسیر الاولیا مفصل مذکور ست پس سماع خلاف مشائخان کبار دل اہل را
سیاہ میکند قلت سماع بے مزامیر برائے انبساط باطن ورفع قبض آن یا زیادتی انبساط بزرگان
دین حضرات چشتیہ قدس اللہ اسرارہم مقرر فرمودہ اند نہ برائے اجتماع غافلان واین مجامع سبہ
چنین سماع کہ حالیا جاریست فسق ست اتباع آن ممنوع موافق شرع شریف ہذا فی
بعض الرسائل فائدہ خاندان حقیر ازین امور ممنوعہ وقبر پرستی کہ بالفعل بہ شدت رائج
وباعث طعن علمائے ظاہر ست پاک ومبرا چہ در خاندان فقیر فقط بیعت توبہ ودر سلسلہ نیک داخل
شدن کہ سنت سنیہ آنحضرت صلعم ست جاری واز جملہ امور منہیہ خلاف شرع کہ در اکثر خاندان بالفعل
شائع ست عاطل ہدایۃ در بیان شمہ از حال اولیاء اللہ واقسام آنہا ہرچند کہ این امر ادنی بیدا کنار ست

وقلم از تحریر آن بعجز معترف مگر بمصداق ما لا یدرک کله لا یترک کله بعضی ازان بیان کردن ضرور
افتاد تا این رساله ببرکت ذکر حال شان مقبول خاص و عام گردد پس باید دانست که ولایت
مشتق ست از ولی که بمعنی قرب ست و آن بر دو قسم ست ولایت خاصه و عامه ولایت عامه مشترک
ست در میان همه مؤمنان قال الله تعالی اللّٰهُ وَلِیُّ الَّذِینَ آمَنُوا یُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَی النُّورِ
ولایت خاصه مخصوص بواصلان حق از ارباب سلوک آن عبارت ست از فنا عبد در ذات خود و
بقاء عبد بذات حق پس ولی آن باشد که فانی باشد در ذات حق و فنا عبارت ست از نهایت سیر الی
الله و بقا عبارت ست از بدایت سیر در ذات خدا و سیر الی الله وقتی منتهی شود که بادیه وجود را
بقدم صدق یکبارگی قطع کند و سیر در ذات خدا آنگاه متحقق شود که بنده را بعد از فنا مطلق
وجودی و ذاتی [illegible] حدثانی ارزانی فرمایند تا بدان در عالم اتصاف باوصاف الهی و تخلق
باخلاق ربانی ترقی کند ابو علی جوزجانی رحمه الله فرماید ولی آن بود که فانی بود از فانی خود
و باقی بمشاهده حق سبحانه و تعالی ممکن نباشد مر او را که از خود خبر دهد و با غیر خدا بیارامد ابراهیم ادهم
رحمة الله علیه مردی را گفت خواهی که ولی باشی از اولیاء الله گفت بلی خواهم گفت ابراهیم ادهم رحمه الله
بدنیا و آخرت میل مکن که رغبت بایشان اعراض بود از حق سبحانه و تعالی و فارغ گردان نفس خود را
از برای دوستی خدا و دنیا و عقبی را در دل راه مده و روی دل بحق آر چون این اوصاف در
تو متحقق شود ولی باشی بدانکه علامت ولی آن باشد که جمله وقایع و احوال متجدده متضاده
از ضر و نفع و عطا و منع و قبض و بسط را از حق سبحانه و تعالی صادر داند و ضار و نافع و معطی
و مانع و قابض و باسط حق سبحانه و تعالی را بیند و اگر یک لمحه ازان غافل بود و عنقریب آگاه گردد
و فاعل مطلق را حق داند و صور وسائط و روابط باز شناسد او را متعرف خوانند نه عارف
و اگر بالکلیه غافل بود و تاثیرات افعال را حواله بوسائط کند او را ساهی و لاهی و مشرک خفی
خوانند و در فصل عاشر از باب ثالث از ترجمه عوارف مذکور ست بدانکه مراتب طبقات مردم
باختلاف درجات خود بر سه قسم اند قسم اول مرتبه واصلان و کاملان و آن طبقه علیاست
قسم دوم مرتبه سالکان طریق کمال و آن طبقه وسطی ست قسم سوم مرتبه مقیمان کوی نقصان
و آن طبقه سفلی ست و اصلان مقربان و سابقانند و سالکان ابرار و اصحاب یمین و مقیمان

اشرار و اصحاب شمال و اهل وصول بعد از انبیا صلوات الله علیهم دو طائفه اند اول مشائخ
صوفیه که بواسطهٔ کمال متابعت رسول صلی الله علیه و آله و سلم مرتبهٔ وصول یافته اند و بعد از آن
در رجوع برای دعوت خلق بطریق متابعت ماذون و مامور شده اند و این طائفه کاملان
مکمل اند که فضل و عنایت ازلی ایشان را بعد از استغراق در عین جمع و لجهٔ توحید از شکم ماهی فنا
بساحل تفرقه و میدان بقا خلاصی و نجاتی ارزانی فرموده تا خلق را بنجات و درجات دلالت
کنند و اما طائفهٔ دوم کامل غیر مکمل آن جماعت اند که بعد از وصول بمرتبهٔ کمال حوالهٔ تکمیل
و رجوع بدعوت خلق به ایشان نرفت و غرق بحر جمع گشتند و در شکم ماهی فنا چنان ناچیز و مستهلک
شدند که از ایشان هرگز خبری و اثری بساحل بقا نرسیده و بعد از کمال وصول ولایت تکمیل
دیگران بایشان مفوض نگشت و اهل سلوک نیز بر دو قسم اند طالبان مقصد اعلی و مریدان وجه الله
و طالبان بهشت و مریدان آخرت و اما طالبان حق دو طائفه اند متصوفه و ملامتیه متصوفه آن جماعت
اند که از بعضی صفات نفوس خلاص یافته اند و به بعضی از احوال و اوصاف صوفیان متصف گشته و بر طلیعهٔ
نهایات احوال ایشان شده ولیکن هنوز باذیال بقایای صفات نفوس متشبث مانده باشند
و بدان سبب از وصول غایات و نهایات اهل قرب صوفیه متخلف گشته و اما ملامتیه جماعتی باشند که در رعایت
معنی اخلاص و محافظت قاعدهٔ صدق غایت جهد مبذول دارند و در اخفای طاعات و کتم خیرات
از نظر مخلوقات مبالغه واجب دانند تا آنکه هیچ دقیقه از مراسم اعمال مهمل نگذارند و تمسک بجمیع فضائل
و نوافل از لوازم شمرند و مشرب ایشان در کل احوال تحقیق معنی اخلاص بود و لذت ایشان در تفرد نظر
حق باحوال و اعمال ایشان و همچنان که عاصی از ظهور معصیت پر حذر بوده ایشان از ظهور طاعت که مظنهٔ
ریا باشد حذر کنند تا قاعدهٔ اخلاص خلل نپذیرد و فرق میان ایشان و صوفیان آنست که جذبهٔ
عنایت قدیمه صوفیه را بکلی از ایشان انتزاع کرده و حجاب خلق و انانیت از نظر شهود ایشان
برداشته لاجرم در اتیان طاعات و صدور خیرات خود را و خلق را در میان نه بینند و از اطلاع نظر
خلق مامون باشند و باخفای اعمال و ستر احوال مقید نه اگر مصلحت وقت در اظهار طاعت بینند
اظهار کنند و اگر در اخفای آن مصلحت بینند اخفا کنند و اما طالبان آخرت چهار طائفه اند زهاد و فقرا
و خدام و عباد اما زهاد طائفه باشند که بنور ایمان و ایقان جمال آخرت مشاهده کنند و دنیا را در صورت

قبیح معانیہ نمایند واز التفات بزینت مزخرف فانی او عنان رغبت بگردانند و در جمال حقیقی باقی
رغبت نمایند واما فقرا آن طائفہ اند کہ مالک ہیچ چیز از اسباب و اموال دنیوی نباشند و در طلب
فضل و رضوان الٰہی ترک ہمہ ماسوائے اللہ کردہ باشند و باعث بر ترک این طائفہ یکے از سہ چیز باشد
اول رجائے تخفیف حساب یا خوف عقاب چہ حلال را حساب لازم ست و حرام را عقاب دوم
توقع فضل ثواب و مسابقت در دخول جنت چہ فقرا پانصد سال پیشتر از اغنیا بہ بہشت درآیند
سوم طلب جمعیت خاطر و فراغت اندرون از برائے اکثار طاعات و حضور دل دران واما خدام
جماعتے باشند کہ خدمت فقرا و طالبان حق اختیار کنند چنانکہ با داؤد پیغمبر علیہ السلام خطاب
کردند کہ اذا رایت لی طالباً فکن لہ خادماً یعنی وقتیکہ بہبینی طالب مرا خدمت کن اورا و اوقات
خود را بعد از اداے فرائض در ترفیہ خاطر و فراغ بال ایشان از اہتمام باسور معاش و اعانت
بر استعداد امر معاد مصروف دارند و آنرا بر نوافل تقدم کنند و در طلب مایحتاج خود بہر طریق
کہ در شرع مذموم نباشد مداخلت نمایند واما عباد آن طائفہ اند کہ پیوستہ بر وظائف عبادات
و نوافل مواظبت و ملازمت نمایند برائے نیل ثواب اخروے و در کتاب کشف المحجوب مسطور ست
کہ حق سبحانہ تعالے برہان نبوی را باقی گردانیدہ است و اولیا را سبب اظہار آن کردہ تا پیوستہ
آیات و حجت صدق حضرت محمد مصطفے صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم ظاہر باشد و مر ایشان را
والیان عالم کردہ اند و از آسمان باران برکت اقدام ایشان آید و از زمین نبات صفائے
احوال شان روید و بر کافران مسلمانان نصرت بہمت ایشان یابند و ایشان چہار ہزار اند کہ
از نظر مردمان پوشیدہ اند و مر یک دیگر را نمی شناسند و حال خود ندانند و در کل احوال
از خود و خلق مستور باشند و اخبار بدین وارد ست و سخن اولیا بدین ناطق واما آنانکہ اہل حل
و عقد اند یعنی اہل تصرف اند و امور از ایشان باختیار صادر گردد و منہمکان درگاہ حق اند
سیصد اند کہ مر ایشان را اخیار خوانند و چہل دیگر ایشان را ابدال خوانند و ہفت دیگر ایشان را
ابرار خوانند و چہار دیگر ایشان را اوتاد خوانند و سہ دیگر ایشان را نقبا خوانند مقام ایشان
شرق و غرب و جنوب و شمال ست و یکے را قطب و غوث خوانند و این جملہ مر یک دیگر را بشناسند
و در امور باذن یکدیگر محتاج باشند و بدین نیز اخبار نبوی ناطق ست و اہل حقیقت بر صحت

این مجتمع اند صاحب کتاب فتوحات مکیه رضی الله عنه در فصل سی ویکم از باب صد و نود و هفتم
از ان رجال هفتگانه را ابدال گفته است و در آنجا ذکر کرده که حق سبحانه وتعالی زمین را هفت اقلیم
گردانیده و هفت تن از بندگان خود را برگزیده و ایشان را ابدال نام نهاده وجود هر اقلیم را بیکی
از ان هفت تن نگاه میدارد و گفته است که من در حرم مکه با ایشان جمع شدم بر ایشان سلام
گفتم و ایشان بر من سلام گفتند و با ایشان سخن گفتم پس ندیدم کسی را احسن خلق از ایشان
و نه اکثر مشغول بخدا از ایشان و شیخ طریقت شیخ فریدالدین عطار قدس الله سره گفته
که قومی از اولیاء الله باشند که ایشان را مشائخ طریقه و کبرای حقیقت اویسیان نامند و ایشان را
در ظاهر به پیری احتیاج نبود زیرا که ایشان را حضرت رسالت صلی الله علیه وآله وسلم
در کنف عنایت خود پرورش میفرماید بی واسطه غیری چنانکه حضرت اویس را رضی الله عنه
و این عظیم مقامی بود بس عالی ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب

خاتمه

در ذکر بعضی اذکار و خواص سور که از بعض رسائل معتبره این فن و تفاسیر ملتبس و استفید
شدم هر چند که این دریای بی پایان ناپیدا کنار است مگر بحسب اقتضای مقام
بطرز انموذج ذکر کرده شد باید دانست که مداومت کردن بر سوره مزمل چهل بار هر روز
اگر طاقت چهل بار ندارد یازده بار برای غنای ظاهری و باطنی مجرب است و خواندن
سوره الم نشرح هفده بار بوقت خواب برای دفع وساوس قلبی مفید است و خواندن
اسم یا مغنی هر روز یازده صد بار برای غنای ظاهر و باطنی مجرب است و مواظبت
کردن درود بر آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم کبریت احمر است مطالب دینی و دنیوی
همه حاصل میشوند و وقتیکه ترا حاجتی باشد یا کسی غائب شده باشد از تو و خواهی که آن شخص صحیح
و سالم باز گردد و یا مریض شفا یابد پس بخوان سوره فاتحه را چهل یکبار در میان سنت فجر و فرض
آن که برای این امر مفید است از امام بحق ناطق حضرت جعفر صادق علیه السلام منقول است که هر
چهل بار سوره فاتحه خوانده بر قدح آب بدمد و بروی صاحب تب بریزد حق تعالی ورا فائده
بخشد و هر کسی را سگ دیوانه بگزد و خوف جنون باشد بر چهل پارچه نان آیه کریمه انهم یکیدون کیدا

وأكيد كيداً فمهّل الكافرين أمهلهم رويداً بنويسيد و بگو اورا که هر روز یک بار بخورد باذن
باری عز اسمه شفا خواهد یافت و برای دفع فاقه خواندن سورهٔ واقعه بسیار مجرب است
و برای حفاظت طفل این کلمات بسیار مجرب است بسم الله الرحمن الرحیم أعوذ بكلمات الله
التامّة من كل شيطان وهامّة ومن كل عين لامّة تحصّنت بحصن ألف ألف لا حول ولا قوة إلا بالله
العلي العظيم باید که این کلمات طیبات را نوشته در گلوی طفل ببندد و کسیکه از سلطان یا حاکم
وقت خوف کند باید که قبل رفتن پیش حاکم کهیعص کفیت حمعسق حمیت بخواند و به هر حرف لفظ اول
انگشتهای دست راست ببندد و به هر حرف لفظ ثانی انگشتهای دست چپ ببندد و پیش حاکم
یا سلطان وا نماید حق سبحانه و تعالی اورا از خوف آن محفوظ خواهد داشت و شش آیات قرآن که
مسمی اند بآیات شفا باید که بنویسد اورا در ظرف چینی و بشوید اورا از آب و به مریض نوشاند ويشف صدور
قوم مؤمنين وشفاء لما في الصدور ويخرج من بطونها شراب مختلف ألوانه فيه شفاء للناس
وننزّل من القرآن ما هو شفاء ورحمة للمؤمنين وإذا مرضت فهو يشفين قل هو للذين
آمنوا هدى وشفاء و وقتیکه طفل را چیچک برآمدن شود بگیر خیط نیل و بخوان سورهٔ رحمن را و
وقتیکه برسی بر قول فبأي آلاء ربكما تكذبان گره ده خیط را و بهم چنان گره ده وقتیکه تمام شود
سوره ده گره باشد و آن خیط را در گردن او حق تعالی محفوظ خواهد داشت اورا از ان عارضه و اسماء کهف
امن دهنده اند از غرق و حرق و غارت گری و دزدی الهی بحرمت تمليخا مكسلمينا كشفوطط و اذرفطيونس
تبيونس يوانس بوس كفشططيوش و قطمير وعلى الله قصد السبيل ومنها جائر و در بعض تفسیر معتبر مذکور است
که از خواص مجربه سورهٔ بقره آنست که در هنگام برآمدن آبلۂ اطفال که آنرا چیچک گویند وقت صبح ناشتا ناشکسته
این سوره را بتجوید و ترتیل بحضور طفل خوانده دم کند و طفل هم ناشتا ناشکسته باشد بفضل الهی آن طفل را در آنسال
چیچک نبرآید و اگر برآید سهل و آسان گردد و آسیبی بار نرسد لیکن شرط آنست که وقت شروع قرائت آن
دو نیم یا و برنج یا شکر و خیرات بقدر حاجت مستحقی یا در همان مجلس بخوردن دهند و آن مستحق بحضور
قاری و طفل بخورد و وقتیکه کدام حاجت پیش آید یا بدیع العجائب بالخير یا بدیع یک هزار و دو صد بار دوازده
روز بخوانند حق سبحانه و تعالی حاجت او را بر آرد و چهار رکعت برای قضای حاجت اند بخوانند در رکعت اول بعد
سورهٔ فاتحه لا إله إلا أنت سبحانك إني كنت من الظالمين فاستجبنا له ونجيناه من الغم وكذلك ننجي

المؤمنين

الْمُؤْمِنِينَ صد بار و در رکعت دیگر رَبِّ اِنِّی مَسَّنِیَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ صد بار و در رکعت سوم اُفَوِّضُ اَمْرِی اِلَی اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ بَصِیرٌ بِالْعِبَادِ صد بار و در رکعت چهارم قَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَکِیلُ صد بار بعد از آن سلام دهد و بعد سلام بگوید رَبِّ اِنِّی مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ و صد بار بخواند امام بحق ناطق حضرت جعفر صادق علیه السلام میفرمودند که این چهار آیت اسم اعظم اند که هر که بوسیله این چهار آیه دعا کند قبول شود و بس التعجب می آید که کسیکه بوسیله این آیات دعا کند و قبول نشود و در بعض رسائل مذکور است که آیه لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحَانَکَ اِنِّی کُنْتُ مِنَ الظَّالِمِینَ حکم کبریت احمر دارد و مشائخ کبار بسرعت تاثیر و عدم تخلف این آیه اتفاق دارند آنحضرت صلے الله علیه و آله وسلم فرمودند که این دعا ذوالنون علیه السلام است که در شکم ماهی خوانده هر مسلمان بجائے هر مطلبی که بواسطه این آیه دعا کند قبول شود و طریقه خواندن این آیه جلیله را باقسام متعدده ذکر کرده اند درین رساله بسه طریق اکتفا کردم اول آنکه سه صد بار مع اول و آخر درود بست و یکبار بخواند بشرط آنکه در مکان نهایت تاریک که نشان روشنی نباشد بهیئت نماز بر مصلے بطرف قبله نشسته و برهنه شود فقط یک چادر نادوخته از پارچه عریض بپوشد و یک قدح آب روبرو نهد و آب از قدح گرفته بر تمام بدن هرجاکه دست برسد در تمام جلسه سه دم بمالد و بعد ختم دعا بالحاح تمام بدرگاه مجیب الدعوات کند این عمل سه روز بکند اگر مطلب بر آید فبها والا هفت روز بخواند پس اگر مطلب بر آید فبها والا چهل روز بخواند بفضل رب جلیل مطلب خواهد بر آمد دوم آنکه دوازده هزار بار بنیت حصول مطلب بخواند و اگر دوازده هزار خواندن نتواند دوازده صد بار مع اول و آخر درود چند بار بخواند سوم آنکه یک لک و بست و پنج هزار بار در چهل روز بخواند و آیه کریمه اَمَّنْ یُّجِیبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَیَکْشِفُ السُّوْٓءَ نهایت جلیل القدرت و در حل مشکلات عدیم النظیر و طریق خواندن این آیه جلیله نیز متعدد است مگر انچه در عمل تجربه فقیر است اینست که هفت هزار بار بعد خواندن بست و یکبار درود اول و آخر درود بخواند بشرط آنکه دو زانو یا چهار زانو نه نشیند بر مصلے بطرف قبله و در تمام جلسه زانو تبدیل نکند و یک قدح پر آب پیش نهد و بعد فراغت بالحاح تمام برائے مطلب دعا کند و آب را در گوشه اندازد و آیه کریمه رَبِّ لَا تَذَرْنِی فَرْدًا وَاَنْتَ خَیْرُ الْوَارِثِینَ که دعائے حضرت زکریا علیه السلام است بعد اول و آخر

درود در هر نماز پنجگانه برای پیدا شدن فرزند نرینه نهایت مفید ست تحصیلکه خلل آسیب
باشد بخواند در گوش و این آیه کریمه را هفت بار وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ
جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ و نیز بخواند بر آب طاهر سوره فاتحه و آیة الکرسی و پنج آیه سوره جن و بر روی
او رشح کند انشخص بهوش خواهد آمد و وقتیکه معلوم نماید جنی را در مکان پس آن
آب را در آن مکان رشح کند جن در آن مکان عود نخواهد کرد و اگر رنج رساند جن در کدامی خانه
و خشت انداز می کند آیه إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا وَأَكِيدُ كَيْدًا فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا بر چهار میخ
آهن بیست و پنج مرتبه خوانده بر هر واحد بدمد و آن میخها را بر چهار طرف خانه بر دیوار بکوبد و نیز
برای دفع ضرر جن نوشتن اسماء کهف در دیوار خانه مفید ست و برای زن عقیمه بنویسد
آیه کریمه وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتَىٰ بَل لِّلَّهِ الْأَمْرُ
جَمِيعًا بر پوست آهو از زعفران و گلاب بنویسد و در گردن عقیمه باندازد و نیز بر چهل قرنفل بر هر یک
هفت بار این آیه أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُّجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ
بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ خوانده دم کند
و زن هر قرنفل را هر روز بخورد و ابتدای خوردن از وقتیکه فراغت از حیض نماید کند و وطی کند
زوج آن زن را دران ایام بشرط آنکه بوقت شب بخورد و آب بر وی نه نوشد برای حفظ اسقاط
حمل بگیرد خیط سرخ برابر قد زن حامله و نه گره دهد دران و آیه وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَ
لَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوا وَّالَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ
و سوره قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ خوانده بر هر گره بدمد و در گلوی زن اندازد و برای زائیدن زن
بر پارچه کاغذ بنویسد وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ اهیا اشراهیا فائده
اهیا بکسر همزه و اشراهیا بفتح همزه لفظ یونانی اند و معنی آن باقی قبل هر شئ و باقی بعد هر شئ
و باین الفاظ دعا کرد حضرت موسی علی نبینا و علیه السلام بدرگاه رب العزت هکذا
فی بعض الرسائل و بعد نوشتن در پارچه پاک پیچیده در ران چپ بندد بفضله تعالی
زن جلد بزاید و اگر این کلمات را خوانده بر شیرینی دمد و حامله را بخورانند همین حکم دارد و برای
زنیکه طفل او زنده نمی ماند بروز دوشنبه بوقت دو پهر چهل بار سوره والشمس خوانده بر اجوائن

وسیاہ مرچ بدمد و ہر روز زن از ابتداے حمل تا گذاشتن طفل شیر را بخوردن مداومت
نماید براے پیدا شدن فرزند نرینہ بکش بر شکم زن حاملہ ہفتاد بار خط مستدیر و در ہر بار
یا متین بگو عمل براے صبی کہ نظر بد بروا اثر کردہ باشد یعنی نظر زن ساحرہ کہ در ہندی اورا
ڈہائی گویند بکشد خط مستدیر از کارد و بخواند آیۃ الکرسی و این آیات را وقل جاء الحق وزہق
الباطل ان الباطل کان زہوقا ویحق اللہ الحق بکلماتہ ولو کرہ المجرمون یرید اللہ ان یحق
الحق بکلماتہ ویقطع دابر الکافرین لیحق الحق ویبطل الباطل ولو کرہ المجرمون ویمحو اللہ الباطل
ویحق الحق بکلماتہ انہ علیم بذات الصدور بعد ازان بگوید اعوذ بکلمات اللہ التامات من شر کل
شیطان وہامۃ ومن کل عین لامۃ یا حفیظ یا رقیب یا وکیل یا کفیل فسیکفیکہم اللہ وہو السمیع العلیم بعد
ازان کارد را در وسط دائرہ نفوذ کند و بگوید نفوذ کردم کارد را در دل نظر کنندہ بعد ازان بر پوست
آنرا بر طباق و نیز کسیکہ بگوید براے نظر کنندہ یا ساحر یا فلان و بخواند اورا با اسم او وقت
اثر کردن نظر او یا آن وقت کہ ذکر او کنند او را با اسم او بخواند اثر عمل باطل میگردد و نیز وقتیکہ
متحقق شود اثر نظر بد حاکم کردہ شود کہ بشوید از آب رخ و ہر دو دست و ہر دو پا و شرمگاہ او
در ظرفی و آن آب را بر کسیکہ نظر کردہ شدہ است ترشح کنند ہمون وقت آنشخص انشاء اللہ تعالی
بخواہد شد ذکر کردہ است امام مالک رحمۃ اللہ در موطا کہ حکم کرد آنحضرت صلی اللہ علیہ وآلہ
وسلم براے نظر کردہ شدہ ہمین طور خاتم المحدثین مولانا شاہ عبد العزیز قدس سرہ فرمودہ اند
کہ در صحیح مسلم روایت آمدہ کہ اثر نظر درست است اگر کدامی چیز بر تقدیر غالب شدی نظر بودے
و اگر کدامی شخص از شما بگوید کہ رخ وغیرہ از آب شستہ بدہید ہیچ عذر نکنید شاید کہ نظر شما
اثر کردہ باشد و در روایت ست کہ حضرت عثمان رضی اللہ عنہ یک صبی خوبصورت را دیدند
فرمود کہ بر پیشانی این صبی ٹیکہ سیاہ بدہند تا بروے نظر اثر نکند و سیاہ ٹیکہ براے دفع نظر از طفلان
بہ روایت ترمذی ثابت است کذا فی بعض الرسائل زین روایت معلوم شد کہ رسم سیاہ ٹیکہ
دادن بہ طفلان کہ در زبان ما رائج است بے اصل نیست و براے مسحور و مریض کہ لا دوا باشد بنویسد
در ظرف چینی سفید یا حی حین لا حی فی دیمومیۃ ملکہ وبقائہ یا حی و اورا از آب بشوید و مریض را
بنوشانند ہمین طور چہل بار یک روز و بعضے سورۂ فاتحہ را برین زیادہ کردہ اند براے یافتن

شروع کرده بگوید یا حفیظ یکصد و نوزده بار بغیر زیاده و نقصان بعد ازان بخواند یا بنی
انها ان تک مثقال حبة من خردل فتکن فی صخرة او فی السموات او فی الارض یات
بها الله یکصد و نوزده بار برائے باز آمدن بنده گریخته بنویسد بر چهار کاغذ و آنرا در کدامی پارچه
کرده در حجره تاریک مابین دو سنگ بنه سوره فاتحه و آیة الکرسی بعد ازان بنویسد
اللهم انی اسئلک بان لک السموات والارض ومن فیهن فاجعل اللهم السماء والارض
وما فیهما علی عبدک فلان بن فلانة اضیق من جلد جمل حتی یرجع الی مولاه برحمتک یا ارحم
الراحمین بعد ازان بنویسد او کظلمات فی بحر لجی یغشاه موج من فوقه موج من فوقه سحاب
ظلمات بعضها فوق بعض اذا اخرج یده لم یکد یراها ومن لم یجعل الله له نورا فما له من نور ومن ورائهم
برزخ الی یوم یبعثون وضرب لنا مثلا ونسی خلقه والله من ورائهم محیط بل هو قرآن مجید فی لوح
محفوظ بعد ازان اللهم انی اسئلک بحق هذه الآیات ان تصلی علی نبیک سیدنا محمد و آله وسلم
وان ترد العبد الی مولاه برحمتک یا ارحم الراحمین برائے شکوه چشم بعد نماز این آیه بعد نماز
پنجگانه بخواند فکشفنا عنک غطاءک فبصرک الیوم حدید گویا که بینا شود و بصیر گردد حتی که
کند در روز اول وقت یکشنبه یکبار یا قهار انت الذی لا یطاق انتقامه یا قهار در روز
دیگر یا مذل کل جبار عنید بقهر عزیز سلطانه یا مذل سوره تبارک الذی برائے دفع عذاب قبر نهایت
مفید است باید که بخواند این سوره جلیل القدر را دوست نماید امام بحق ناطق حضرت جعفر صادق
علیه السلام وارد است که شاید این سوره را بخواند و سوره بقره نیز برائے دفع عذاب قبر
نهایت مفید است اگر تمام خواندن نتواند پنج آیه از اول و آیة الکرسی و دو آیه اخیر بوقت شب بخواند والله اعلم
بالصواب والیه المرجع والمآب الحمد لله علی اتمامه والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه باختتام رسید تالیف
این عجاله بتاریخ بست و هفتم ماه ربیع الثانی سن یکهزار و دو صد و شصت و پنج از هجرت نبی علی صاحبها الصلوة والتحیة

خاتمة الطبع - الحمد لله که درین ولا رساله نادر دلگزین در بیان مسائل بیعت مسمی به ہدایۃ المومنین
الی سلسلۃ الصالحین مؤلفہ عالم محقق فاضل مدقق مولوی محمد معین الدین المشهدی الکروی برتبه
ثالث حسب خواهش شائقین در مطبع نامی منشی نول کشور مقام لکهنؤ ماه جون ۱۸۹۶ء مطابق
ماه رمضان المبارک ۱۳۱۳ھ طبع شد